

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Рішенням Вченої ради
Інституту історії України НАН України
від 30 вересня 2025 р., протокол № 8

Голова Вченої Ради, директор
академік НАН України
Валерій СМОЛІЙ

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

«Історія та археологія»

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Галузь знань:	В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»
Спеціальність:	В 9 «Історія та археологія»
Кваліфікація:	доктор філософії у галузі «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» зі спеціальності «Історія та археологія»

Введено в дію з 01 жовтня 2025 р.
наказом № 23/1-од від 30 вересня 2025 р.

Київ – 2025

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукова програма (далі – ОНП) «Історія та археологія» Інституту історії України Національної академії наук України, за якою провадиться освітня діяльність на третьому освітньо-науковому рівню вищої освіти з підготовки здобувачів ступеня доктора філософії зі спеціальності В 9 «Історія та археологія», галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» затверджена з метою *продовження реалізації попередньої ОНП «Історія та археологія» зі спеціальності 032 «Історія та археологія», галузі знань 03 «Гуманітарні науки» (оновленої у 2025 р.) у зв'язку зі змінами у Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти* відповідно до Постанови Кабінету міністрів України (далі – КМУ) від 30 серпня 2024 р. № 1021. Оскільки проект нової ОНП тотожний діючій попередній програмі, і різниться виключно через введені зміни у Переліку галузей знань і спеціальностей, планується відповідні заходи задля поширення сертифікату про акредитацію.

Як і попередня, ОНП зі спеціальності В 9 «Історія та археологія», галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки», розроблена відповідно до чинного законодавства:

- Закону України «Про вищу освіту»;
 - Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою КМУ від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами);
 - Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами);
 - Постанови КМУ «Про внесення змін до переліку галузей знань та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти та фахової перед вищої освіти» від 30 серпня 2024 р. № 1021 та ін.
- Стандарт вищої освіти відсутній.

ОНП визначає вимоги до рівня освіти здобувачів, перелік навчальних дисциплін, послідовність їхнього вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти

ступеня доктора філософії зі спеціальності В 9 «Історія та археологія», галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки».

ОНП «Історія та археологія» відповідає третьому освітньо-науковому рівню вищої освіти та восьмому кваліфікаційному рівню за Національною рамкою кваліфікацій. Розроблення, затвердження, перегляд і внесення змін до програми регулюється Положенням про освітньо-наукову програму підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Інституті історії України НАН України, затвердженим рішенням Вченої ради Інституту від 27 грудня 2023, протокол № 7 та введеним у дію наказом директора Інституту від 2 січня 2024 р. за № 2/1-од.

ОНП використовується під час складання навчальних планів, формування робочих програм, силябусів навчальних дисциплін, а також індивідуальних навчальних планів та атестації докторів філософії, під час моніторингу якості освіти, ліцензування спеціальності та акредитації освітньої програми. Програма поширюється на всі наукові відділи і підрозділи установи, які задіяні у підготовці фахівців ступеня доктора філософії зі спеціальності «Історія та археологія».

Підготовка ОНП велася робочою групою у складі:

ТОМОЗОВ Валерій В'ячеславович, доктор історичних наук, завідувач сектору генеалогічних та геральдичних досліджень Інституту історії України НАН України, керівник проєктної групи, *гарант освітньої програми*;

БАЧИНСЬКА Олена Анатоліївна, *стейкхолдер, представник з академічної спільноти*, докторка історичних наук, професорка, завідувачка кафедри історії України Одеського університету імені І. І. Мечникова;

БОРЯК Геннадій Володимирович, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, заступник директора Інституту історії України НАН України;

ЛЕВЧЕНКО Лариса Леонідівна, *стейкхолдер, представник роботодавця*, докторка історичних наук, професорка, директорка Державного архіву Миколаївської області та Центрального державного архіву вищих органів влади та управління;

МАЛАЯ Ганна Дмитрівна, *аспірантка* четвертого року навчання за спеціальністю «Історія та археологія»;

НІКОЛАЙЧУК Дмитрій Олександрович, кандидат історичних наук, Голова Ради молодих вчених Інституту історії України НАН України;

САВЧУК Юрій Костянтинович, *стейкголдер, представник роботодавця*, кандидат історичних наук, генеральний директор Національного музею історії України у Другій світовій війні;

ХРОМОВА Ірина Костянтинівна, кандидатка історичних наук, завідувача відділу підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації Інституту історії України НАН України;

ЯСЬ Олексій Васильович, доктор історичних наук, член-кореспондент НАН України, провідний науковий співробітник відділу української історіографії Інституту історії України НАН України.

Зовнішні рецензенти:

Палієнко Марина Геннадіївна, докторка історичних наук, професорка, завідувачка кафедри архівознавства та спеціальних галузей історичної науки Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Гедьо Анна Володимирівна, докторка історичних наук, професорка, завідувачка кафедри історії України Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Освітня програма запроваджується з 2025 р. з метою продовження реалізації попередньої ОНП «Історія та археологія» зі спеціальності 032 «Історія та археологія», галузі знань 03 «Гуманітарні науки» у зв'язку зі змінами у Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти відповідно до Постанови КМУ від 30 серпня 2024 р. № 1021.

Гарант освітньої програми,
доктор історичних наук

Валерій ТОМОЗОВ

І. Профіль освітньо-наукової програми

Назва освітньої програми: «Історія та археологія»

Освітній ступінь:	Доктор філософії
Галузь знань:	В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»
Спеціальність:	В 9 «Історія та археологія»
Кваліфікація	доктор філософії у галузі «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» зі спеціальності «Історія та археологія»
Тип диплому та обсяг освітньо-наукової програми	Диплом доктора філософії, одиничний; 46 кредитів ЄКТС – освітня складова програми, термін навчання – 4 роки
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Інститут історії України Національної академії наук України
Тип програми	Освітньо-наукова
Офіційна назва освітньо-наукової програми	Історія та археологія
Цикл/рівень освітньої програми	Третій (освітньо-науковий) рівень НПК України – 8 рівень FQ-EHEA – третій цикл EQF-LLL – 8 рівень
Мова (мови) викладання	Українська
Наявність акредитації	<i>започатковується з метою продовження реалізації попередньої ОНП «Історія та археологія» зі спеціальності 032 «Історія та археологія», галузі знань 03 «Гуманітарні науки»</i>
Передумови	Наявність ступеня магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста
Форма навчання	Денна/заочна
Термін дії освітньо-наукової програми	До завершення повного циклу навчання
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньо-наукової програми	Офіційний сайт Інституту історії України НАН України
2. Мета освітньо-наукової програми	
Підготовка висококваліфікованих дослідників, озброєних глибинними знаннями у галузі різних напрямів історичної науки, сучасними методиками, стратегіями і практиками розв'язання комплексних професійних проблем, оригінальними, інноваційними підходами щодо створення наукового продукту; конкурентоспроможних професіоналів, інтегрованих до світового наукового та освітнього простору; здатних до успішного захисту дисертації на ступінь доктора філософії зі спеціальності «Історія та археологія» та високого рівня науково-освітньої діяльності. Велику увагу приділено формуванню гуманістичних цінностей та активної громадянської позиції, а також розвитку критичного мислення у здобувачів.	
3. Характеристика освітньо-наукової програми	

Предметна область	Галузь знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»; спеціальність В 9 – «історія та археологія». <i>Об'єкти вивчення та діяльності:</i> загальні процеси розвитку людства в різні історичні епохи, основні тенденції розвитку України, наукові теорії, концепції та напрями історичного пізнання, проблеми історичного джерелознавства, дослідницькі можливості спеціальних історичних дисциплін та їхнє місце в історичній науці, методологія та стратегія історичного дослідження. <i>Цілі навчання:</i> формування навичок з організації та здійснення наукових досліджень з історії України, всесвітньої історії, історіографії, джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін, а також викладання комплексу історичних дисциплін у закладах вищої освіти. <i>Теоретичний зміст предметної області:</i> знання з соціогуманітарних, фундаментальних та дисциплін професійної підготовки в обсязі необхідному для вирішення науково-дослідницьких завдань, а також засобів і методів комунікації у фаховому середовищі, основ професійного спілкування англійською мовою. <i>Методи, методики та технології:</i> загальнонаукові методи; спеціально-історичні методи; міждисциплінарні методи та інструментарій соціогуманітаристики; методи і процедури архівної, джерелознавчої та бібліографічної евристики. <i>Інструменти та обладнання:</i> інформаційно-аналітичні інструменти, спеціальне програмне забезпечення.
Орієнтація освітньо-наукової програми	Освітньо-наукова програма спрямована на підготовку професійних і конкурентоздатних науковців-істориків, здатних також до успішної освітньої діяльності.
Структура освітньо-наукової програми	Співвідношення обсягів загальної і професійної складових та вибіркової частини: нормативні навчальні дисципліни (дисципліни загальної підготовки та дисципліни професійної підготовки) складають 34 кредити ECTS (74 %), вибірковий компонент – 12 кредитів (26 %).
Академічні та професійні права випускників	Продовження навчання в докторантурі.
Основний фокус освітньо-наукової програми	Наукові дослідження в галузі історії, зокрема у галузі джерелознавства, історіографії, спеціальних історичних дисциплін та методів історичного пізнання.

	Застосування інноваційних теоретико-методологічних напрацювань для висвітлення актуальних проблем історичної науки; сучасні методики викладацької діяльності; урахування всеукраїнського, загальноєвропейського та світового контекстів розвитку спеціальності. <u>Ключові слова:</u> наука, метод, класифікація, період, суспільство, історія, історіографія, спеціальні історичні дисципліни, історичне джерело, історичне дослідження, історичний процес, історичний розвиток, історико-культурна спадщина.
Особливості програми	Програма орієнтована на проведення наукових досліджень з актуальних питань історичної науки, у тому числі з воєнно-історичних досліджень, залучення здобувачів до наукової, а також викладацької діяльності відповідно до напрямку їх наукового дослідження. <i>Освітня складова</i> ОНП становить 46 кредитів ЄКТС, з них: 34 кредити ЄКТС – обов'язкові освітні компоненти, в тому числі 8 кредитів ЄКТС, спрямованих на розвиток мовних компетентностей (Іноземна мова професійного спрямування), 6 кредитів ЄКТС – на оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями (Філософія науки і культури); 16 кредитів ЄКТС – для здобуття глибинних знань зі спеціальності (Техніка, методика та методологія дослідницької праці: основи підготовки дисертаційних студій, Джерелознавство і сучасні технології опрацювання джерел, Спеціальні історичні дисципліни у світлі сучасної соціогуманітаристики, Сучасні технології викладання історії у вищій школі). У навчальному плані ОНП передбачено асистентську практику (4 кредити ЄКТС), яка є потужним засобом формування широкого спектру соціальних навичок і сприяє входженню аспірантів у професійні колективи; значно розширює можливості здобувачів вищої освіти, які отримують не тільки навички науковця-дослідника, але й викладача, здатного донести до широкої аудиторії свої наукові досягнення. Вибіркова частина ОНП складає 12 кредитів ЄКТС і надає право вибору освітніх компонент з врахуванням особистих потреб здобувачів для формування індивідуальної освітньої траєкторії. <i>Наукова складова</i> ОНП передбачає проведення здобувачами наукових досліджень з відповідним

оформленням результатів у дисертаційну роботу (підготовка наукових публікацій, апробації результатів наукового дослідження на вітчизняних і міжнародних наукових заходах, підготовки дисертації та її публічного захисту.

Практична спрямованість ОНП реалізується через проходження здобувачами асистентської практики та стажування.

Унікальністю освітньо-наукової програми є ознайомлення здобувачів з досягненнями вітчизняних наукових шкіл у галузі історіографії, джерелознавства, спеціальних історичних дисциплін, історії України, що виникли та сформувалися в Інституті історії України НАН України. Викладання дисциплін, що формують фахові компетентності, забезпечується науковими та науково-педагогічними працівниками, які мають значний досвід науково-дослідної діяльності, володіють як науковою, так і педагогічною методологією і мають значний досвід в галузі історичних наук. Здобувачі мають можливість брати участь у наукових стажуваннях у закордонних закладах вищої освіти та дослідницьких установах, що є багаторічними партнерами Інституту історії України НАН України. Освітньо-наукова програма націлена на самостійну дослідницьку роботу аспірантів з фондами архівів та музеїв, з якими в Інституті історії України НАН.

Особливістю освітньо-наукової програми є ознайомлення здобувачів з досягненнями вітчизняних наукових шкіл у галузі історіографії, джерелознавства, спеціальних історичних дисциплін, історії України, історії міжнародних відносин та воєнно-історичних досліджень, що виникли та сформувалися в Інституті історії України НАН України. Викладання дисциплін, що формують фахові компетентності, забезпечується науковими та науково-педагогічними працівниками, які мають значний досвід науково-дослідної діяльності, володіють як науковою, так і педагогічною методологією і мають значний досвід в галузі історичних наук. Здобувачі мають можливість брати участь у наукових стажуваннях у закордонних закладах вищої освіти та дослідницьких установах, що є партнерами Інституту історії України НАН України. Освітньо-наукова програма націлена на самостійну дослідницьку роботу аспірантів з фондами архівів

	та музеїв, з якими в Інституті історії України НАН України також існують довгострокові договори. Аспірантам надається доступ до наукової бібліотеки та архіву Інституту; їх повністю включено до наукового життя відділів, за якими вони закріплені та Інституту в цілому (консультації з провідними науковцями, участь у засіданнях відділів, наукових заходах, грантових програмах тощо).
4. Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Наукова, науково-педагогічна та науково-організаційна діяльність у системі освіти та наукових установах (молодший науковий співробітник, науковий співробітник, старший науковий співробітник, асистент, доцент, керівник підрозділу у сфері освіти та виробничого навчання), а також державних та неурядових організацій, установ та підприємств орієнтованих на викладацьку, дослідницьку, експертну діяльність, підвищення кваліфікації. За Класифікатором професій ДК 003.2010: 2443.1 – науковий співробітник, консультант (історія); 2443.2 – історик (економіка, політика, суспільні відносини); 2310.2 – викладач закладу вищої освіти. Випускники можуть обіймати інші посади згідно професійних назв робіт, що характеризуються відповідними спеціальними професійними компетентностями.
Подальше навчання	Доктор філософії може здобувати науковий ступінь доктора наук на науковому рівні вищої освіти, а також підвищувати кваліфікацію та отримувати додаткову післядипломну освіту.
5. Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Освітньо-науковий процес базується на комплексному, системному, інтеграційному та студентоцентрованому підході із застосуванням інноваційних, інтерактивних технологій. Передбачає також елементи дистанційного навчання, навчання на основі досліджень. Викладання відбувається у вигляді лекцій, семінарів, практичних занять, самостійної роботи, консультацій з викладачами і науковим керівником, участі в наукових форумах, підготовки тез, написання статей, асистентської практики. Здобувачі проінформовані щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих

	освітніх компонентів. Основна освітня складова програми виконується протягом перших двох років навчання. Протягом третього року головна увага сконцентрована на підготовці дисертаційної роботи: оформлення наукових досягнень аспіранта у формі дисертації, висвітлення результатів дисертації в наукових статтях відповідно до вимог. Здобувачі мають можливість апробації власних досліджень на наукових заходах Інституту та у науковому виданні «Український історичний журнал», що індексується у наукометричній базі даних Web of Science Core Collection та входить до переліку наукових фахових видань України (категорії «А»). Четвертий рік навчання присвячений підготовці та проведенню захисту дисертації. Навчання в аспірантурі завершується видачею диплому доктора філософії.
Оцінювання	Освітня складова ОНП є накопичувальною системою, яка передбачає оцінювання всіх видів аудиторної та позааудиторної роботи, а також неформальної освіти. Система оцінювання знань за освітніми компонентами складається з поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль відображає рівень знань здобувачів і якість сформованих компетентностей і включає дискусії та опитування, виконання індивідуальних завдань, проєктів, доповіді на наукових заходах тощо. Підсумковий контроль відображає рівень засвоєних знань з певної освітньої компоненти передбачає залік або екзамен. Наукова складова програми включає оцінювання наукової діяльності здобувачів ступеня доктора філософії здійснюється на основі показників, які характеризують підготовку наукових праць, участь у конференціях, підготовку окремих частин дисертації відповідно до затвердженого індивідуального плану наукової роботи аспіранта. Для наукової складової поточний контроль включає звіти аспірантів щодо виконання індивідуального плану наукової роботи на засіданні відділу, атестаційної комісії та Вченої ради Інституту з відповідною рекомендацією. Підсумковий контроль становить публічний захист дисертації у спеціалізованій вченій раді. Контрольні заходи оцінюються відповідно до згідно до Положення про порядок оцінювання результатів навчання аспірантів в Інституті історії

	України Національної академії наук України.
Форма атестації	Публічний захист дисертації на здобуття ступеня доктора філософії.
6. Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність самостійно чи колективно визначати та розв'язувати складні комплексні проблеми у галузі історичної науки, формувати робочу гіпотезу та алгоритм дослідницької діяльності, використовувати з цією метою сучасні методології і оригінальні джерела, створювати інноваційний науковий продукт та втілювати отриманні результати в наукову та науково-освітню практику.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність застосовувати іноземну мову з метою підтримки фахової комунікації, отримання різнопланової інформації, висловлювання власних думок у писемній формі. ЗК 2. Здатність використовувати у професійній діяльності базові загальні знання з різних наук (філософії науки та культури, педагогіки, антропології, мистецтвознавства, демографії тощо). ЗК 3. Здатність до розуміння широкого кола філософсько-світоглядних проблем, глибинного усвідомлення суспільних процесів, причинно-наслідкових зв'язків. ЗК 4. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології у різних видах професійної діяльності; володіти основними методами і засобами набуття, зберігання та обробки інформації; знаходити необхідну інформацію, критично її осмислювати, порівнювати та аналізувати з метою визначення рівня її вірогідності; користуватися бібліотечними та архівними фондами як традиційними, так і електронними. ЗК 5. Здатність генерувати нові ідеї, відстоювати та обґрунтовувати власні гіпотези, вести виважену фахову дискусію. ЗК 6. Здатність виявляти, формулювати і розв'язувати дослідницькі проблеми, ухвалювати обґрунтовані рішення та створювати алгоритм їхнього втілення у практику. ЗК 7. Здатність до наукового пошуку; володіння необхідним дослідницьким інструментарієм; адекватного висвітлення та поширення історичних знань.
Фахові компетентності (ФК)	ФК 1. Знання основних процесів та подій з історії людства різних історичних епох, розуміння

	сутності процесів та причинно-наслідкових зв'язків. ФК 2. Володіння сучасною науковою термінологією, глибинне розуміння змісту фахових термінів. ФК 3. Знання з філософії історії, зокрема розуміння сутності історичних теорій щодо реконструкції минулого людства, обізнаність з основними науковими напрямками та науковими школами. ФК 4. Вміння застосовувати спеціальний інструментарій з метою відбору, аналізу, інтерпретації історичних джерел, верифікації наведеної в них інформації. ФК 5. Вміння орієнтуватися в системі збереження архівних документів, спеціальні знання з історії функціонування державних механізмів та особливостей діловодства різних країн в різні історичні періоди, що дозволяє виявити необхідну для дослідження джерельну базу. ФК 6. Вміння застосовувати під час дослідження класичні та сучасні наукові методи, зокрема історичні та міждисциплінарні, адекватно визначати методику дослідження відповідно до висунутих завдань та сформульованих цілей. ФК 7. Здатність до різних видів історичного аналізу (історико-логічний, компаративний, ретроспективний). ФК 8. Вміння адаптувати ідеї та гіпотези істориків-попередників до сучасної дослідницької практики. ФК 9. Здатність визначати вплив соціокультурного середовища, політичної системи на формування особистості та роль особистості в історії. ФК 10. Здатність організовувати та здійснювати наукову і викладацьку діяльність, використовуючи весь існуючий на сьогодні арсенал методів та технічних засобів.
7. Програмні результати навчання	
ПРН 1. Вільно володіти всім арсеналом знань про минуле людства, закони і тенденції розвитку суспільства, інструменти та практики його вивчення. ПРН 2. Знати основні теорії, ідеї, концепції, напрямки історичних досліджень як класичних, так і новітніх, зокрема локальної історії, регіоналістики, просопографії, усної історії, інтелектуальної історії тощо. ПРН 3. Знати та використовувати сучасну термінологічну систему та понятійний апарат історичної науки і соціогуманітаристики. ПРН 4. Уміти збирати, опрацьовувати та зберігати наукову інформацію за допомогою	

сучасних інформаційних технологій.

ПРН 5. Уміти відбирати, аналізувати, класифікувати джерела для здійснення наукового дослідження, визначати рівень їхньої достовірності та інформативності, верифікувати наведені в них відомості.

ПРН 6. Втілювати в історичному дослідженні вже існуючі теоретичні розробки, визначати наявні проблеми, шукати шляхи їхнього розв'язання.

ПРН 7. Уміти визначати мету, завдання, створювати алгоритм дослідження, комплексно підходити до вирішення проблеми, вирізняти головне, робити узагальнення.

ПРН 8. Уміти обирати методологічний інструментарій та стратегічні підходи відповідно до особливостей наукового дослідження, його мети та завдань.

ПРН 9. Використовувати англійську мову для забезпечення професійного спілкування, отримання необхідної інформації, доступу до певної суми знань, репрезентації власних досліджень широкому колу колег.

ПРН 10. Професійно проводити дискусію, дотримуватися наукової етики.

ПРН 11. Професійно презентувати результати власних досліджень, насичено демонструвати власний внесок у розробку певної наукової проблеми.

ПРН 12. Встановлювати міцні, доброзичливі контакти з колегами, будувати їх на засадах взаємоповаги, корпоративної етики.

ПРН 13. Дотримуватися принципів академічної доброчесності у дослідницькій та науково-педагогічній діяльності.

ПРН 14. Бути здатним до саморозвитку та самовдосконалення, до постійного підвищення власного фахового рівня.

ПРН 15. Брати на себе відповідальність за результати власного дослідження, його фаховий рівень.

ПРН 16. Нести відповідальність за роботу дослідницького колективу та власний внесок у спільний науковий продукт.

ПРН 17. Бути здатним до формування власної мотиваційної системи, мобілізації власних компетентностей для успішної наукової та науково-педагогічної діяльності.

ПРН 18. Уміти планувати структуру і зміст різних типів навчальних занять, обирати їхній тип відповідно до запланованих дидактичних цілей, застосовувати необхідні методи науково-педагогічної роботи відповідно до особливостей освітнього процесу.

8. Ресурсне забезпечення реалізації програми

Кадрове забезпечення

Наукова спрямованість освітньо-наукової програми передбачає широку участь фахівців, які відповідають напрямку програми, що підсилює зв'язок теоретичної, практичної та наукової підготовки. До викладання дисциплін залучений викладацький склад кількох відділів, зокрема: відділ спеціальних галузей історичної науки та електронних інформаційних ресурсів, відділ української історіографії, відділ воєнно-історичних досліджень, відділ історії міжнародних відносин і зовнішньої політики України, історії України середніх віків та раннього нового часу. Кадрове забезпечення відповідає Ліцензійним умовам впровадження освітньої діяльності. Викладацький корпус складається з провідних фахівців у галузі історичної науки, які мають необхідну кваліфікацію, відповідні наукові ступені

	та звання, значний досвід наукової та науково-педагогічної діяльності. Загалом задіяні 8 докторів наук, серед яких 4 – з ученим званням професора, та 7 кандидатів наук, серед яких 1 зі званням доцента). Таким чином, згідно з кадровими вимогами щодо забезпечення провадження освітньої діяльності у сфері вищої та післядипломної освіти для осіб з вищою освітою, всі члени групи забезпечення освітньо-наукової програми мають наукові ступені доктора і кандидата наук, вчені звання та підтверджений рівень наукової і професійної активності.
Матеріально-технічне забезпечення	Організація освітнього процесу забезпечена належним чином: аспіранти мають доступ до робочих місць, забезпечених комп'ютерною та оргтехнікою, виходом до мережі Інтернет, довідковою літературою; існує достатня кількість аудиторій для проведення аудиторних занять та індивідуальних консультацій; існує необхідна апаратура для проведення презентацій та організації дисертаційних захистів. Приміщення, що використовуються у навчальному процесі, відповідають вимогам доступності, санітарним нормам, вимогам правил пожежної безпеки.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Офіційний веб-сайт Інституту історії України містить інформацію про освітню програму, навчальну, наукову і виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, контакти та нормативно-правове забезпечення освітньої діяльності. Освітній процес забезпечується необхідною навчальною та методичною літературою: фонди наукової бібліотеки Інституту історії України НАН України, Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, зокрема Міжбібліотечний абонемент, а також наукових бібліотек інших академічних інститутів; електронна бібліотека, розміщена на сайті Інституту історії України НАН України. НБУ ім. В.І. Вернадського надає вільний доступ аспірантам Інституту історії України НАН України до зарубіжних наукометричних та реферативних баз зокрема Scopus та Web of Science Core Collection, ресурсів SpringerRink, Libraria. Комунікація між здобувачами, науковими керівниками, адміністративним персоналом відбувається з використанням електронної платформи Google, ресурсів електронної пошти та месенджерів.
9. Академічна мобільність	

Національна кредитна мобільність	Передбачено двосторонніми договорами між Інститутом історії України НАН України та вищими навчальними закладами і науковими установами України які готують докторів філософії зі спеціальності «Історія та археологія».
Міжнародна кредитна мобільність	Передбачено договорами, укладеними Інститутом історії України НАН України зі закордонними закладами вищої освіти та науковими установами, а також дослідницькими фондами.
Навчання іноземних здобувачів освіти	Можливе, після вивчення курсу української мови та на підставах, визначених чинним законодавством України. Для іноземних громадян навчання проводиться українською мовою.

**II. Перелік компонентів освітньо-наукової програми
та їх логічна послідовність**

2.1. Перелік компонентів ОНП

Код Освітнього компонента	Компоненти освітньо-наукової програми (навчальні дисципліни, практики)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	3	4	5
Обов'язкові компоненти (ОК) освітньо-наукової програми			
Дисципліни загальної підготовки			
ОК 1	Іноземна мова професійного спрямування	8 / 240	екзамен
ОК 2	Філософія науки і культури	6 / 180	екзамен
ОК 3	Техніка, методика та методологія дослідницької праці: основи підготовки дисертаційних студій	5 / 150	екзамен
Дисципліни професійної підготовки			
ОК 4	Джерелознавство і сучасні технології опрацювання джерел	5 / 150	екзамен
ОК 5	Спеціальні історичні дисципліни у світлі сучасної соціогуманітаристики	4 / 120	екзамен
ОК 6	Сучасні технології викладання історії у вищій школі	2 / 60	залік
ОК 7	Асистентська практика	4 / 120	залік
Загальний обсяг обов'язкових компонентів:		34	
Вибіркові компоненти (ВК) освітньо-наукової програми			
ВК	Вибір освітніх компонентів з каталогу курсів на відповідну кількість кредитів	12 / 360	залік
Загальний обсяг вибіркових компонентів:		12	
Загальний обсяг освітньо-наукової програми		46	

2.2 Структурно-логічна схема освітньо-наукової програми

1 рік		2 рік		3 рік		4 рік	
1 семестр 9 кредитів	2 семестр 10 кредитів	3 семестр 14 кредитів	4 семестр 7 кредитів	5 семестр 2 кредити	6 семестр 4 кредити	7 семестр ➤	8 семестр ➤
Наукова складова ОНП							
Освітня складова ОНП – 46 кредитів							
Іноземна мова професійного спрямування 8 кредитів	➤	➤	➤	➤	➤	Завершення виконання наукової складової ОНП. Підготовка та проведення захисту. Видача диплому.	
	➤	➤	➤	➤	➤		
Філософія науки і культури 6 кредитів	➤	➤	➤	➤	➤		
Техніка, методика та методологія дослідницької праці: основи підготовки дисертаційних студій 5 кредитів	➤	➤	➤	➤	➤		
➤	➤	➤	➤	➤	➤		
Джерелознавство і сучасні технології опрацювання джерел 5 кредитів		Вибіркові компоненти 12 кредитів		Спеціальні історичні дисципліни у світлі сучасної соціогуманітаристики 4 кредити		Завершення виконання наукової складової ОНП. Підготовка та проведення захисту. Видача диплому.	
➤	➤	➤	➤	➤	➤		
➤	➤	➤	➤	➤	➤		
➤	➤	➤	➤	➤	➤		
				Сучасні технології викладання історії у вищій школі 2 кредити		Асистентська практика 4 кредити	

2.3. ВИБІРКОВА ЧАСТИНА ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

Освітньо-наукова програма «Історія та археологія» забезпечує реалізацію аспірантами права на вільний вибір освітніх компонентів, відповідно до норм чинного законодавства, а саме: Закону України «Про вищу освіту» – п. 15 частини 1, ст. 62; Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами) – п. 26.

Формування індивідуальної освітньої траєкторії аспірантам передбачає наявність переліку вибіркового компонентів (оформлених у каталог вибіркового дисциплін, оприлюднений на офіційному сайті установи), які створюють умови для набуття знань і компетентностей у вузькій науковій спеціалізації, релевантній науковому напрямку аспіранта, його науковим інтересам та темі дисертаційної роботи або отримати додаткові знання та компетентності.

З метою забезпечення студентоцентризму, освітньо-наукова програма дозволяє вільний вибір цього типу дисциплін незалежно від очікуваної кількості слухачів.

2.4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-наукової програми

Позначки програмних компетентностей та освітніх компонентів	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7
ЗК 1	+						
ЗК 2		+	+	+	+	+	+
ЗК 3		+	+	+	+	+	
ЗК 4	+		+	+	+	+	+
ЗК 5	+	+					+
ЗК 6	+		+	+	+	+	+
ЗК 7	+		+	+	+	+	+
ФК 1						+	+
ФК 2	+	+	+	+	+	+	+
ФК 3		+	+	+	+	+	+
ФК 4	+		+	+	+		
ФК 5				+	+		
ФК 6	+		+	+	+		
ФК 7	+		+				
ФК 8			+				
ФК 9			+	+	+		+
ФК 10	+					+	+

2.5. Матриця забезпечення результатів навчання відповідними компонентами освітньо-наукової програми

Позначки результатів навчання та освітніх компонентів	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7
ПРН 1			+	+	+	+	
ПРН 2			+	+	+	+	
ПРН 3	+		+	+	+	+	
ПРН 4	+		+	+	+	+	
ПРН 5	+		+	+	+		
ПРН 6			+	+	+		
ПРН 7			+				
ПРН 8		+	+	+	+	+	
ПРН 9	+						
ПРН 10	+	+					+
ПРН 11	+		+				+
ПРН 12	+					+	+
ПРН 13	+	+	+			+	+
ПРН 14			+				+
ПРН 15	+		+				
ПРН 16	+						
ПРН 17							+
ПРН 18		+					+

ІІІ. НАУКОВА СКЛАДОВА ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання складної спеціалізованої задачі та практичної проблеми у царині історичного пізнання або на її межі з іншими спеціальностями, результати якого становлять оригінальний внесок у суму знань відповідної галузі (галузей) та оприлюднені не менше ніж у трьох наукових публікаціях, які розкривають основний зміст дисертації. У дисертації недопустимі академічний плагіат, фабрикації та/або фальсифікації. Дисертація перевіряється на плагіат. Текст дисертації та анотація до неї оприлюднюються на сайті Інституту.

Обсяг основного тексту дисертації згідно вимог МОН України становить 6,5-9 авторських аркушів.

Наукова складова освітньо-наукової програми оформлюється у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта. Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання здобувачем відповідного ступеня і використовується для оцінювання успішності запланованої наукової роботи.

IV. АТЕСТАЦІЯ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ТРЕТЬОГО (ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО) РІВНЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Протягом терміну навчання в аспірантурі здобувач вищої освіти зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми та провести самостійне розгорнуте і ґрунтовне наукове дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності, з оригінальними для визначеної галузі результатами, що мають наукову новизну, теоретичне та / або практичне значення і оприлюднені у фахових наукових публікаціях згідно вимог чинного законодавства.

Атестація здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня на здобуття ступеня доктора філософії здійснюється у формі публічного захисту дисертації на засіданні разової спеціалізованої вченої ради і завершується видачею диплому встановленого зразка про присудження ступеня доктора філософії.

Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або рішенням двох керівників). Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану.

Рік підготовки	Зміст наукової роботи аспіранта	Форма контролю
1	Вибір та затвердження теми наукового дослідження. Складання та затвердження індивідуального плану наукової роботи аспіранта, де визначено зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт. Робота з методологією дослідження, огляд та аналіз історіографії за обраним напрямом. Оформлення отриманих результатів в тексті дисертаційного дослідження. Підготовка першого розділу дисертації. Підготовка публікацій у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, або у виданнях проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus. Апробація наукових досліджень на наукових заходах.	Звіт про хід виконання індивідуального плану наукової роботи аспіранта <i>двічі на рік</i> на засіданні наукового відділу та на чергових атестаціях аспірантів Інституту.
	Проведення під керівництвом наукового керівника власного	Звіт про хід виконання індивідуального плану

2	наукового дослідження. Оформлення отриманих результатів в тексті дисертаційного дослідження. Підготовка другого розділу дисертації. Підготовка публікацій у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, або у виданнях проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus. Апробація наукових досліджень на наукових заходах.	наукової роботи аспіранта <i>двічі на рік</i> на засіданні наукового відділу та на чергових атестаціях аспірантів Інституту.
3	Формування власного підходу до теоретичного та практичного розв'язання проблем, що стосуються предмета дослідження. Оформлення отриманих результатів в тексті дисертаційного дослідження. Підготовка третього розділу дисертації. Підготовка публікацій у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, або у виданнях проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus. Апробація наукових досліджень на наукових заходах.	Звіт про хід виконання індивідуального плану наукової роботи аспіранта <i>двічі на рік</i> на засіданні наукового відділу та на чергових атестаціях аспірантів Інституту.
4	Аналіз та узагальнення отриманих результатів власного наукового дослідження; обґрунтування наукової новизни отриманих результатів, їх теоретичного та / або практичного значення. Підготовка публікацій у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, або у виданнях проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus. Апробація наукових досліджень на наукових заходах. Оформлення дисертації, підведення підсумків щодо повноти висвітлення результатів дисертації в наукових статтях відповідно чинних вимог. Отримання висновку наукового керівника та висновку відділу про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. Проходження процедури атестації разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Отримання диплому.	Звіт про виконання індивідуального плану наукової роботи аспіранта та презентація дисертаційного дослідження на засіданні наукового відділу у встановлені нормативними документами терміни. Попередній захист дисертації на фаховому семінарі. Захист дисертації на засіданні Разової спеціалізованої вченої ради.

V. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Метою системи забезпечення якості вищої освіти є створення та підтримка умов для якісної підготовки висококваліфікованих фахівців третього освітньо-наукового рівня, конкурентоспроможних на ринку праці, здатних до ефективної професійної діяльності, готових до постійного професійного зростання, соціальної і професійної мобільності.

Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти складається з процедур і заходів, які передбачають:

- стратегію забезпечення якості освіти, розподіл повноважень щодо забезпечення якості між усіма учасниками освітнього процесу;
- систему та механізми забезпечення академічної доброчесності;
- прозорість критеріїв, правил та процедур оцінювання здобувачів освіти;
- ресурсне забезпечення організації освітнього процесу, в тому числі для самостійної роботи здобувачів освіти;
- моніторингу та періодичний перегляд освітньо-наукових програм;
- прозорість інформації про освітні програми, в тому числі про програми навчальних дисциплін.